

УДК 368
JEL: Q00, Q14, G22

Наталія Танклевська, Віталіна Ярмоленко

*ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Україна*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ СТРАХУВАННЯ

У статті визначено й проаналізовано різні методичні підходи до сутності страхування. Уточнено класифікацію видів страхування в Україні за історичною, юридичною та економічною ознаками. Здійснено акцент на значенні й необхідності страхового захисту для суб'єктів господарювання від різних несприятливих наслідків дій руйнівних явищ з позиції різних аспектів.

Ключові слова: страхування, ознаки страхування, класифікація страхування, страховий ризик, страховий захист.

Наталія Танклевская, Виталина Ярмоленко

*ГВУЗ «Херсонский государственный аграрный университет»
Украина*

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ И КЛАССИФИКАЦИИ СТРАХОВАНИЯ

В статье определены и проанализированы различные методические подходы к сущности страхования. Уточнена классификация видов страхования в Украине по историческим, юридическим и экономическим признакам. Осуществлено акцент на значении и необходимости страховой защиты субъектов хозяйствования от различных неблагоприятных последствий действий разрушительных явлений с позиции разных аспектов.

Ключевые слова: страхование, признаки страхования, классификация страхования, страховой риск, страховая защита.

Nataliya Tanklevskaya, Vitalina Yarmolenko

*State Higher Educational Institution «Kherson State Agrarian University»
Ukraine*

METHODOLOGICAL APPROACHES TO DETERMINATION OF ESSENCE AND CLASSIFICATION OF INSURANCE

The article defines different methodological approaches to the essence of insurance. Insurance is a special type of economic activity in the process of which an insurance fund is created, from which, in the event of an insured event provided for by law or contract, payments to policyholders are made. In a market economy, insurance is, on the one hand, a means of protecting business and the well-being of people, and on the other – a kind of entrepreneurial activity that

generates profit. The basis for the classification of insurance is the discrepancy: in the areas of insurance companies, in approaches to providing insurance protection of property interests of legal and natural persons, as well as in determining the objects of insurance and in the forms of its conduct. Classification of types of insurance is carried out on a historical, legal and economic basis. The emphasis was placed on the importance and necessity of insurance protection for economic entities from various unfavorable consequences of actions of devastating phenomena from the standpoint of various aspects. The need for insurance protection is due to the desire to limit both tangible and intangible losses associated with certain risks. Today insurance is one of the most important sectors of the economy for any country, because thanks of insurance, pressure on the expenditure part of the budget is reduced for damages. Insurance also contributes to attracting investment funds into the economy, solving social problems in society.

Key words: *insurance, insurance characteristics, insurance classification, insurance risk, insurance protection.*

Постановка проблеми. Планування різних видів підприємницької діяльності, в тому числі й сільськогосподарського виробництва, пов'язане з ризиком. Ризики виникають на кожному етапі діяльності підприємства: під час складання й виконання планів виробництва, постачання, збуту, під час оцінки кон'юнктури ринку, за порушення термінів поставки сировини й реалізації продукції тощо. Ризик – явище, яке неможливо уникнути, тому кожне підприємство повинне розробляти систему управління ризиками, що виникають або можуть виникнути, і планувати можливі шляхи для мінімізації негативного впливу ризику на свою господарську діяльність.

Страховання є одним з найдієвіших методів зменшення впливу ризику на результати функціонування підприємства. На теперішній час страховий сегмент ринку в Україні є відносно молодим і перебуває на стадії формування. Проте вже можна констатувати, що страховання є одним з найбільш вагомих сегментів ринкових економічних відносин. Саме страховання в змозі забезпечити не тільки безпеку, стабільність, соціальні гарантії в суспільстві через механізм страхового захисту, але й у перспективі може стати важливим механізмом перерозподілу інвестиційних ресурсів і механізмом вирішення питання працевлаштування для населення [1, с. 21].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень показав, що вітчизняні та зарубіжні науковці приділяють достатньо уваги проблемам страховання. Серед авторів, які досліджують цю проблематику, слід виділити роботи В. Д. Базилевича [2; 3], К. С. Базилевича [2], О. М. Віленчук [4], Н. М. Внукової [5], К. Г. Воблого [6], Л. М. Гречанюк [7], Т. А. Говорушко [8], С. С. Осадця [9], Н. С. Танклевської [10; 11], Е. Т. Prokorchuk [12], J. W. Glauber [13] та інших.

Провідні зарубіжні вчені досліджують різні аспекти аграрного страховання. Так, наприклад, вивчаючи раціональність вибору на ринках субсидованого страховання сільськогосподарських культур, Х. Du, Н. Feng, Д. А. Hennessy зазначають, що ринок страховання врожаю у США має ряд особливостей, які відрізняють його від інших страхових ринків. До них належать явні державні субсидії із середньою ставкою в останні роки на рівні

60 % і законодавча вимога щодо встановлення преміальних ставок на актуарно справедливому рівні, коли федеральний уряд установлює ставки та сплачує всі витрати, пов'язані з продажем і наданням страхових полісів. З огляду на ці особливості, вчені досліджували, наскільки вибір правил страхування сільськогосподарських культур відповідає економічній теорії, на підставі чого з'ясували, що фермери не завжди обирають рівень покриття з найвищою преміальною субсидією або більш високий рівень покриття [14].

Закон про сільське господарство 2014 р. закріпив страхування як наріжний камінь сільськогосподарської політики США, спрямовуючи на розвиток програми страхування сільського господарства значну суму ресурсів [15].

Учені L. Menapace, G. Colson, R. Raffaelli проводять порівняння гіпотетичних інструментів виявлення ставлення фермерів до ризику для пояснення закупівель страхування сільськогосподарських культур. Результати їхнього дослідження показують, що показники ставлення до ризиків слабо корелюють з альтернативними механізмами [16].

У свою чергу Z. Shen, M. Odening, O. Okhrin у своїй статті шукають відповідь на питання про те, чи можуть експертні знання компенсувати дефіцит даних у вартості страхування врожаю. Попри те, що в багатьох країнах, які розвиваються, зростає зацікавленість у страхуванні врожайності, дефіцит даних про врожайність сільськогосподарських культур перешкоджає впровадженню страхування шляхом встановлення більших премій. Учені вважають, що експертні знання є цінним інформаційним джерелом для збільшення обмежених даних під час страхового ціноутворення, тому їх використання зменшує невизначеність параметрів і змінює страхову премію у правильному напрямі [17].

Якість індексів страхування та основний ризик досліджують N. D. Jensen, C. V. Barrett, A. G. Mude, зазначаючи, що в останні роки кількість пілотних індексів страхування в країнах, що розвиваються, істотно зростає, проте в розумінні якості цих індексів значних зрушень не відбулося. На основі виконаного дослідження вчені підкреслюють необхідність бути обережними під час просування індексів страхування як інструменту зменшення ризику, а також важливість оцінки якості продукту [18].

Досліджуючи вплив субсидій на страхування сільськогосподарських культур, J. Yu, A. Smith, D. A. Sumner з'ясували, що вони впливають на схеми посівів врожаю з двох причин: по-перше, постійне страхування, преміальні субсидії безпосередньо збільшують очікуваний прибуток, що сприяє збільшенню площі посівів застрахованих культур (прямий ефект прибутку); по-друге, преміальні субсидії стимулюють фермерів до збільшення масштабів страхування культур, що в умовах зниження доходів фермерів певною мірою компенсує недоодержані вигоди (ефект непрямого прибутку) [19].

Разом з тим, теоретико-методичні аспекти визначення сутності й уточнення класифікацій, видів і форм страхування потребують дальшого дослідження.

Метою статті є визначення методичних підходів до сутності й уточнення класифікацій, видів і форм страхування.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі економічного розвитку країни страхування – одна з небагатьох галузей економіки України, яка протягом останніх років має значний стабільний щорічний приріст обсягу наданих послуг. Огляд наукових джерел свідчить про різні підходи щодо тлумачення страхування (табл. 1) і його класифікацію.

Таблиця 1

Підходи до тлумачення сутності страхування

Джерело	Сутність дефініції
Закон України «Про страхування» № 2745-III від 4.10.2001 р. [20]	Страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб і юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) і доходів від розміщення коштів цих фондів.
Господарський кодекс України [21]	Страхування – це діяльність спеціально уповноважених державних організацій і суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів.
Словник страхових термінів [22]	Страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення цих фондів.
Термінологічний словник [23, с. 81]	Страхування – система заходів щодо утворення страхових (грошових) фондів, призначених для повного або часткового відшкодування втрат суб'єктам господарювання від непередбачених обставин (стихійних лих, аварій, нещасних випадків, невиконання зобов'язань контрагентами, що збанкрутували й т. ін.) та надання допомоги громадянам (чи їх сім'ям) у разі настання страхових випадків – досягнення певного віку, втрати працездатності, смерті тощо.
Внукова Н. М. [5, с. 54]	Страхування – це економічні відносини, в яких беруть участь, як мінімум, дві сторони, два суб'єкта відносин: страхова організація, яка є страховиком, і страхувальник – юридична особа або дієздатний громадянин, який уклав зі страховиком договір страхування або є страхувальником відповідно до законодавства України.
Воблий К. Г. [6, с. 31]	Страхування – вид господарської діяльності на базі солідарності і відплатності, метою якого є покриття майбутнього збитку або потреби, зумовленої настанням випадкової та одночасно статистично вловимої події.
Говорушко Т. А. [8, с. 22]	Страхування – це економічні відносини, що виникають між страховиком і страхувальником з приводу передачі міри матеріальної відповідальності за наслідки випадкових подій від страхувальника до страховика за певну плату.
Осадець С. С. [9, с. 29]	Страхування – це двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник, сплачуючи грошовий внесок, забезпечує собі (чи третій особі) у разі настання події, зумовленої договором або законом, суму виплати з боку страховика, який утримує певний обсяг відповідальності і для її забезпечення поповнює та ефективно розміщує резерви, вживає превентивні заходи, спрямовані на зменшення ризику, а за потреби перестраховує частину своєї відповідальності.

Продовження табл. 1

Шахов В. В. [24, с. 19]	Страховання – це спосіб відшкодування збитків, яких зазнала фізична або юридична особа, шляхом їх розподілу між багатьма особами.
Monkiewicz J. [25, с. 30]	Страховання – найбільш загальний метод, комбінація відомих методів операцій з ризиком, який полягає в передачі ризику, його розкладанні й контролі за ним.

Джерело: згруповано авторами за вказаними джерелами.

У сучасній страховій літературі, в словниках та енциклопедіях нараховують більше 20 різних визначень поняття «страховання». Проте більшість учених схиляються до такого визначення, згідно з яким страховання – це спосіб відшкодування збитків, заподіяних фізичній або юридичній особі, за допомогою розподілу сплати між багатьма особами. Збитки компенсують із страхового фонду, що перебуває в розпорядженні страхової компанії.

Змістом страховання є система замкнутих перерозподільних відносин між його учасниками, об'єктом яких є формування за рахунок грошових внесків цільового страхового фонду для відшкодування з нього можливого надзвичайного та іншого збитку застрахованих або для виплати грошових коштів громадянам на випадок втрати ними працездатності [2, с. 56]. Так, В. Д. Базилевич вважає, що економічний зміст страховання полягає в тому, що цей різновид людської діяльності спрямований на захист майнових інтересів юридичних і фізичних осіб, що потерпіли у зв'язку з настанням страхових випадків, визначених договором чи страховим законодавством, за рахунок страхових фондів, які формуються учасниками страховання [3, с. 93]. Усі ці визначення підтверджують різноманітність прояву страховання та складність його однозначного визначення.

Поняття «класифікація» походить від латинського *classis* – розряд, клас. Латинський корінь визначає «квінтесенцію» цього поняття, його найістотніше значення: поділ предметів певної сукупності за спільними ознаками з утворенням системи класів цієї сукупності. Під класифікацією розуміють систему підпорядкованих деякій ознаці понять (класів) у певній галузі знань або діяльності людини, використовувану як засіб для встановлення взаємозв'язків між цими поняттями (класами) [9, с. 103]. Класифікацію страховання проводять за різними ознаками, наприклад, за історичною (табл. 2).

Таблиця 2

Класифікація страховання за історичною ознакою

Вид історичного страховання	Характеристика виду
Давнє (традиційне)	відносять страховання майна в т.ч. морське страховання (судно та вантаж) (з XIV ст.), страховання від вогню (з XVII ст.), страховання транспортних засобів (з XX ст.) та страховання життя (з XVI ст.) і страховання від нещасних випадків (з XIX ст.)
Нове	відносять страховання фінансово-кредитних ризиків, страховання відповідальності й медичне страховання
Новітнє	відносять страховання будівельних і технічних ризиків, авіаційне та космічне страховання, комплексне страховання банків, технічний і медичний асистианс

Джерело: згруповано авторами за даними [26, с. 62; 27, с. 76].

Найчастіше страхування класифікують за історичними, юридичними та економічними ознаками. Подана в табл. 2 класифікація за історичною ознакою свідчить, що страхування класифікують із виділенням етапів розвитку його видів. Класифікацію страхування за юридичною ознакою подано в табл. 3.

Таблиця 3

Види страхування за юридичною ознакою

Вид страхування	Клас
Європейський підхід (з 1 січня 1978 р. використовують країни-члени ЄС)	
1. Довгострокове страхування («Life»)	Клас I. Страхування життя та щорічної ренти (ануїтетів). Клас II. Страхування до шлюбу та народження дитини. Клас III. Зв'язане довгострокове страхування життя. Клас IV. Безперервне страхування здоров'я. Клас V. Тонтіни – це угоди, у яких група осіб зв'язана між собою таким чином, що зроблений однією особою внесок розподіляється між тими особами, які до дня смерті цієї особи залишаються живі. Клас VI. Страхування виплати капіталу. Клас VII. Страхування пенсій.
2. Загальне страхування («Non-Life»)	Клас 1. Страхування від нещасних випадків. Клас 2. Страхування на випадок хвороби. Клас 3. Страхування наземних транспортних засобів. Клас 4. Страхування залізничного транспорту. Клас 5. Страхування авіаційної техніки. Клас 6. Страхування суден. Клас 7. Страхування вантажів (товарів у дорозі). Клас 8. Страхування від пожеж і стихійного лиха. Клас 9. Страхування власності. Клас 10. Страхування відповідальності власників моторизованих транспортних засобів. Клас 11. Страхування відповідальності власників авіаційної техніки. Клас 12. Страхування відповідальності власників суден. Клас 13. Страхування загальної відповідальності. Клас 14. Страхування кредитів. Клас 15. Страхування поручительств (застави). Клас 16. Страхування фінансових втрат. Клас 17. Страхування судових витрат. Клас 18. Страхування фінансової допомоги.
Вітчизняний підхід	
1. Добровільне страхування (ст. 6 ЗУ «Про страхування»)	страхування життя; страхування від нещасних випадків; медичне страхування; страхування здоров'я на випадок хвороби; страхування залізничного транспорту; страхування наземного транспорту (крім залізничного); страхування повітряного транспорту; страхування вантажів та багажу (вантажобагажу); страхування від вогневих ризиків і ризиків стихійних явищ; страхування майна; страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) тощо.
2. Обов'язкове страхування (ст. 7 ЗУ «Про страхування»)	особисте страхування медичних і фармацевтичних працівників (крім тих, які працюють в установах й організаціях, що фінансують із Державного бюджету України) на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини під час виконання ними службових обов'язків; особисте страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони й членів добровільних пожежних дружин (команд) тощо.

Джерело: згруповано авторами за даними [27, с. 89; 1, с. 103].

Юридична ознака класифікації страхування базується на правових нормах

цивільного та страхового законодавства й передбачає кілька підходів, а саме європейський підхід здійснюють згідно з директивами ЄС і вітчизняний, який з 1996 р. практикують в Україні під час видачі ліцензій страховикам відповідно до вимог чинного законодавства України.

Таблиця 4

Класифікація страхування за економічними ознаками

Ціль класифікації	Вид страхування	Характеристика виду
За спеціалізацією страховика або сферами його діяльності	Страхування життя	Страховики укладають договори страхування, які не лише задовольняють потреби страхувальників у страховому захисті, а й здатні забезпечити їхні інвестиційні інтереси. Особливість цього страхування в тому, що по закінченню дії договору страхувальник або застрахована особа одержують страхову суму, а інколи страхову суму та бонус.
	Загальні (ризикові) види	Страховики укладають договори, які обслуговують потреби виключно в страховому захисті, не зачіпаючи інвестиційні інтереси страхувальників. Сюди відносять усі види майнового страхування, страхування відповідальності, страхування від нещасних випадків і медичне страхування.
За об'єктами страхування, на який спрямований страховий захист	Особисте страхування	Страхування майнових інтересів, пов'язаних із життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією страхувальника або застрахованої особи.
	Майнове страхування	Страхування майнових інтересів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням майном.
	Страхування відповідальності	Страхування майнових інтересів, пов'язаних з відшкодуванням заподіяної страхувальником шкоди третій (юридичній чи фізичній) особі або її майну.
За родом небезпеки або страхових ризиків	Автотранспортне; кредитних ризиків тощо	За цим підходом можуть виділяти небезпеки, які за ієрархією не пов'язані між собою, але належать до конкретного об'єкта або групи об'єктів, що становить основу комплексного страхування.
За статусом страховика або за формою організації	Державне	Здійснюють спеціалізовані державні страхові організації.
	Акціонерне (комерційне)	Здійснюють страхові компанії, створені у формі акціонерних товариств, повні, командитні товариства, товариства із додатковою відповідальністю, приватні страхові компанії, метою діяльності яких є одержання прибутку. Комерційне страхування здійснюють шляхом купівлі-продажу страхових полісів.
	Взаємне	Здійснюють товариства взаємного страхування. Це недержавна організаційна форма страхування, яка виражає домовленість між групою фізичних, юридичних осіб про відшкодування один одному майбутніх можливих збитків у визначених частинах згідно з прийнятими умовами.
	Кооперативне	Недержавна організаційна форма – полягає у проведенні страхових операцій кооперативами.
	Медичне	Організаційна форма страхової діяльності, що передбачає соціальний захист інтересів населення в охороні здоров'я.
За орієнтацією страхових інтересів	Обслуговування фізичних осіб	Орієнтовані на соціальні та майнові потреби родини або окремої людини.
	Обслуговування юридичних осіб	Орієнтовані на соціальні та майнові потреби осіб, які юридично оформлені.

Джерело: згруповано авторами за даними [27, с. 108; 28].

Найбільш широкою є класифікація страхування за економічною ознакою. Вона передбачає кілька варіантів поділу залежно від цілей класифікації (табл. 4).

Страхування створює для всіх учасників рівні права, можливість одержати вигоду, надає впевненості в розвитку підприємництва, створює стимули для зростання продуктивності праці та забезпечення економічного розвитку. Значення страхування нині продовжує посилюватися, оскільки з розвитком соціально-економічних відносин як усередині країни, так і поза її межами, виникає дедалі більше нових ризиків, протистояти яким, без гарантій відшкодування збитків, майже неможливо. Завдяки широкому спектру страхування, у разі настання страхового випадку, страхові виплати є надійною запорукою економічної безпеки юридичних і фізичних осіб.

Необхідність страхування діяльності підприємств зумовлена тим, що збитки зазвичай настають від дії руйнівних явищ, що не може контролювати людина. За ризикового характеру функціонування підприємств і не менш ризикового поведіння людей є потреба попередження, усунення й відшкодування збитків від настання несприятливих подій чи ризиків [26].

Відомі українські вчені В. Д. Базилевич і К. С. Базилевич пояснюють необхідність страхового захисту з позиції таких аспектів [2, с. 165]:

1) природний – пояснює необхідність виникнення страхування як засобу збереження матеріальних благ за умови настання випадкових, непередбачуваних, а також передбачуваних, але небажаних, і таких, яких не можна уникнути, випадків для розподілу заподіяних окремим суб'єктам збитків між багатьма іншими суб'єктами, щоб знизити втрати постраждалих;

2) економічний – створення такого різновиду людської діяльності, який би передбачав нагромадження фінансових засобів для відшкодування збитків, спричинених настанням шкідливих для здоров'я та (або) матеріального благополуччя подій, як фізичним, так і юридичним особам, що створює сприятливі умови для безперебійного процесу суспільного відтворення;

3) соціальний – страхування є способом участі держави, роботодавців і громадян у захисті особистих інтересів громадян і створення в такий спосіб умов для забезпечення соціальної та політичної стабільності в суспільстві;

4) юридичний – страхування є різновидом цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян і юридичних осіб у разі настання певних подій, визначених договором страхування або чинним законодавством за рахунок грошових фондів, сформованих шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів;

5) міжнародний – усунення національних відмінностей у законодавстві різних країн й уніфікація способів захисту інтересів суб'єктів господарювання, з одного боку, та розробки таких юридичних норм, які б забезпечили страховикам достатні фінансові гарантії – з іншого боку.

Висновки. На основі дослідження наявних визначень терміну «страхування» узагальнено трактування цього поняття, що сприятиме

дальшому розвитку теорії страхування. При цьому доцільним є визначення страхування як особливого виду господарської діяльності, в процесі якого створюють страховий фонд, з якого, в разі настання страхового випадку, що передбачено законом або договором, здійснюють виплати страхувальникам.

Класифікації страхування не мають універсального підходу, тому використовують різні класифікаційні критерії залежно від потреб, що дозволяє виявити специфічні ознаки страхування, з акцентом на історичній, юридичній та економічній ознаках, які найчастіше застосовують, для поглиблення наукових підходів до визначення сутності страхування.

Необхідність страхового захисту зумовлена бажанням обмежити матеріальні й нематеріальні збитки, пов'язані з певними ризиками. Нині страхування є один з найбільш значущих секторів економіки для будь-якої країни, оскільки завдяки страхуванню знижується тиск на видаткову частину бюджету щодо відшкодування збитків. Також страхування сприяє залученню інвестицій в економіку, вирішенню соціальних питань у суспільстві. Перспективи досліджень полягають у визначенні особливостей страхування діяльності суб'єктів господарювання та обґрунтуванні концептуальних підходів до формування ефективної моделі страхування їхньої діяльності.

Список використаних джерел

1. Александрова М. М. Страхування : навч.-метод. посібник / М. М. Александрова. – К. : ЦНЛ, 2002. – 208 с.
2. Базилевич В. Д. Страхова справа : монографія / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – 5-те видання, стер. – К. : Знання, 2006. – 351 с.
3. Страхування : підручник / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
4. Віленчук О. М. Оцінка потенціалу розвитку страхування сільськогосподарської продукції в Україні / О. М. Віленчук // Економіка АПК. – 2017. – № 8 – С. 56–64.
5. Внукова Н. М. Страхування : теорія та практика : навч. посіб. / Н. М. Внукова, Л. В. Временко, В. І. Успенко та ін. ; за заг. ред. Н. М. Внукової. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 656 с.
6. Воблый К. Г. Основы экономии страхования / К. Г. Воблый. – Тернопіль : Економічна думка, 2001. – 238 с.
7. Гречанюк Л. М. Страхування як метод ризик-менеджменту в агросфері / Л. М. Гречанюк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». – 2016. – № 244. – С. 200–209.
8. Говорушко Т. А. Страхування : навч. посіб. / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк ; за ред. Т. А. Говорушко. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 328 с.
9. Страхування : підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
10. Танклевська Н. С. Перспективи розвитку фінансування діяльності

аграрних підприємств / Н. С. Танклевська, О. О. Супрун // *Агросвіт*. – 2015. – № 20. – С. 72–77.

11. Танклевська Н. С. Фінансовий потенціал аграрних підприємств / Н. С. Танклевська, В. О. Мірошниченко // *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес»*. – 2014. – Вип. 200, Ч. 3. – С. 109–115.

12. Prokopchuk E. T. Specifics of agricultural insurance in Ukraine / E. T. Prokopchuk // *Finance and Credit*. – 2016. – Vol. 22. – Is. 37. – Pp. 50–60.

13. Glauber J. W. Agricultural Insurance and the World Trade Organization / J. W. Glauber. – IFPRI, Discussion PAPER 01473. – International food policy research institute, 2015. – 41 p.

14. Du X. Rationality of Choices in Subsidized Crop Insurance Markets / X. Du, H. Feng, D. A. Hennessy // *American Journal of Agricultural Economics*. – 2017. – Vol. 99. – Is. 3. – Pp. 732–756. <https://doi.org/10.1093/ajae/aaw035>.

15. Ker A. P. Bayesian Estimation of Possibly Similar Yield Densities: Implications for Rating Crop Insurance Contracts / A. P. Ker, T. N. Tolhurst, Y. Liu // *American Journal of Agricultural Economics*. – 2016. – Vol. 98. – Is. 2. – Pp. 360–382. <https://doi.org/10.1093/ajae/aav065>.

16. Menapace L. A comparison of hypothetical risk attitude elicitation instruments for explaining farmer crop insurance purchases / L. Menapace, G. Colson, R. Raffaelli // *European Review of Agricultural Economics*. – 2016. – Vol. 43. – Is. 1. – Pp. 113–135. <https://doi.org/10.1093/erae/jbv013>.

17. Shen Z. Can expert knowledge compensate for data scarcity in crop insurance pricing? / Z. Shen, M. Odening, O. Okhrin // *European Review of Agricultural Economics*. – 2016. – Vol. 43. – Is. 2. – Pp. 237–269. <https://doi.org/10.1093/erae/jbv015>.

18. Jensen N. D. Index Insurance Quality and Basis Risk: Evidence from Northern Kenya / N. D. Jensen, C. B. Barrett, A. G. Mude // *American Journal of Agricultural Economics*. – 2016. – Vol. 98. – Is. 5. – Pp. 1450–1469. <https://doi.org/10.1093/ajae/aaw046>.

19. Yu, J. Effects of Crop Insurance Premium Subsidies on Crop Acreage / J. Yu, A. Smith, D. A. Sumner // *American Journal of Agricultural Economics*. – 2017. – Vol. 100. – Is. 1. – Pp. 91–114. <https://doi.org/10.1093/ajae/aax058>.

20. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України № 85/96-вр від 7 березня 1996 року (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

21. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : № 436-IV від 16 січня 2003 року (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

22. Сайт страхової компанії «GUARDIAN» : словник страхових термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.grdn.com.ua/glossary.html>.

23. Загородній А. Г. Страхування : термінологічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – 2-е вид., випр. та доп. – Львів : Бескид Біт,

2002. – 104 с.

24. Шахов В. В. Страхование : учебник / В. В. Шахов. – Москва : ЮНИТИ, 2000. – 311 с.

25. Podstawy ubezpieczeń : podręcznik / pod red. J. Monkiewicza. – Т. I. – Mechanizmy i funkcje. – Warszawa : Poltext, 2000. – 401 s.

26. Вовчак О. Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – К. : Знання, 2011. – 391 с.

27. Шумелда Я. П. Страхування : навч. посібник / Я. П. Шумелда. – Тернопіль : Джура, 2006. – 249 с.

28. Тимошенко І. Некомерційні форми страхування : європейський досвід / І. Тимошенко // Вісник Київського національного торгово-економічного університету. – 2015. – № 2. – С. 119–132.

References

1. Aleksandrova, M. M. (2002), *Strakhuvannia* [Insurance], Centr uchbovoyi literatury, Kyiv, Ukraine.

2. Bazylevych, V. and Bazylevych, K. (2006), *Strakhova sprava* [Insurance activity], 5nd ed, Znannia, Kyiv, Ukraine.

3. Bazylevych, V. D. ed. (2008), *Strakhuvannia* [Insurance], Znannia, Kyiv, Ukraine.

4. Vilenchuk, O. M. (2017), Assessment of development of insurance potential of agricultural products in Ukraine. *Ekonomika APK*, no. 8, pp. 56–64.

5. Vnukova, N. M., Vremenko, L. V. and Uspalenko, V. I. et al. (2009), *Strakhuvannia: teoriia ta praktyka* [Insurance: Theory and Practice], 2nd ed, Burun Knyha, Kharkiv, Ukraine.

6. Voblyi, K. (2001), *Osnovyi ekonomii strahovaniya* [Basics of economy insurance], Ekonomichna dumka, Ternopil, Ukraine.

7. Hrechaniuk, L. M. (2016), The insurance as a method of risk management in the agricultural field. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Ser. «Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes»*, no. 244, pp. 200–209.

8. Hovorushko, T. A. and Stetsiuk, V. M. (2014), *Strakhuvannia* [Insurance], Mahnoliia 2006, Lviv, Ukraine.

9. Osadets, S. S ed. (2002), *Strakhuvannia* [Insurance], 2nd ed, KNEU, Kyiv, Ukraine.

10. Tanklevska, N. S. and Suprun, O. O. (2015), Prospects for financing the activities of agrarian enterprises. *Agrosvit*, no. 20, pp. 72–77.

11. Tanklevska, N. S. and Miroshnychenko, V. O. (2014), Financial potential of agrarian enterprises. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Ser. «Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes»*, vol. 200, part 3, pp. 109–115.

12. Prokopchuk, E. T. (2016), Specifics of agricultural insurance in Ukraine. *Finance and Credit*, vol. 22, is. 37, pp. 50–60.

13. Glauber, J. W. (2015), *Agricultural Insurance and the World Trade Organization*. IFPRI, Discussion PAPER 01473. International food policy research institute, Washington, USA.

14. Du, X., Feng, H. and Hennessy, D. A. (2017), Rationality of Choices in Subsidized Crop Insurance Markets. *American Journal of Agricultural Economics*, vol. 99, is. 3, pp. 732–756. <https://doi.org/10.1093/ajae/aaw035>.

15. Ker A. P., Tolhurst, T. N. and Liu, Y. (2016), Bayesian Estimation of Possibly Similar Yield Densities: Implications for Rating Crop Insurance Contracts. *American Journal of Agricultural Economics*, vol. 98, is. 2, pp. 360–382. <https://doi.org/10.1093/ajae/aav065>.

16. Menapace, L., Colson, G. and Raffaelli, R. (2016), A comparison of hypothetical risk attitude elicitation instruments for explaining farmer crop insurance purchases. *European Review of Agricultural Economics*, vol. 43, is. 1, pp. 113–135. <https://doi.org/10.1093/erae/jbv013>.

17. Shen, Z., Odening, M. and Okhrin, O. (2016), Can expert knowledge compensate for data scarcity in crop insurance pricing? *European Review of Agricultural Economics*, vol. 43, is. 2, pp. 237–269. <https://doi.org/10.1093/erae/jbv015>.

18. Jensen, N. D., Barrett, C. B. and Mude, A. G. (2016), Index Insurance Quality and Basis Risk: Evidence from Northern Kenya. *American Journal of Agricultural Economics*, vol. 98, is. 5, pp. 1450–1469. <https://doi.org/10.1093/ajae/aaw046>.

19. Yu, J., Smith, A. and Sumner, D. A. (2017), Effects of Crop Insurance Premium Subsidies on Crop Acreage. *American Journal of Agricultural Economics*, vol. 100, is. 1, pp. 91–114. <https://doi.org/10.1093/ajae/aax058>.

20. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine «On insurance», available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Economic Code of Ukraine (with amendments and supplements dated from 2017), available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

22. The site of the insurance company «GUARDIAN»: dictionary of insurance terms, available at: <http://www.grdn.com.ua/glossary.html>.

23. Zahorodnii, A. and Vozniuk, H. (2002), *Strakhuvannia: terminologichnyi slovnyk* [Insurance: terminological dictionary], 2nd ed, Vyd-vo «Beskyd Bit», Lviv, Ukraine.

24. Shakhov, V. (2000), *Strahovanie* [Insurance], UNITI, Moscow, Russia.

25. Monkiewicz, J. ed. (2000), *Podstawy ubezpieczeń. T. I. Mechanizmy i funkcje*, Poltext, Warszawa, Poland.

26. Vovchak, O. D. (2011), *Strakhova sprava* [Insurance activity], Znannia, Kyiv, Ukraine.

27. Shumelda, Ia. (2004), *Strakhuvannia* [Insurance], Dzhura, Ternopil, Ukraine.

28. Tymoshenko, I. (2015), Nonprofit insurance forms: European experience. *Herald of KNUTE*, no. 2, pp. 119–132.

How to cite this article? Як цитувати цю статтю?

Стиль – ДСТУ:

Танклевська Н. Методичні підходи до визначення сутності та класифікації страхування [Електронний ресурс] / Н. Танклевська, В. Ярмоленко // *Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal*. – 2017. – Vol. 3. – No. 4. – Pp. 147–159. – Mode of access : www.are-journal.com.

Style – Harvard:

Tanklevskaya, N. and Yarmolenko, V. (2017), Methodical approaches to determination of essence and classification of insurance. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, [Online], vol. 3, no. 4, pp. 147–159, available at: www.are-journal.com.